

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА: ПРИЧИНИ, ПЕРЕДУМОВИ, ФОРМИ

Стан економіки нашої держави на макро- та мікрорівнях в сучасних умовах господарювання характеризується деформованою структурою виробництва. Тому для ефективного розвитку виробничого потенціалу потрібна його структурна перебудова. Її необхідно проводити за допомогою політики реструктуризації та фінансового оздоровлення потенційно конкурентоспроможних підприємств або через ліквідацію тих, які є збитковими чи неперспективними.

Одним із відомих засобів фінансового оздоровлення підприємств є реструктуризація [1], яка проводиться як для групи підприємств, так і окремого підприємства, зокрема.

Реструктуризація підприємств розглядається як процес здійснення організаційно-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на зміну структури підприємств, їх управління, форми власності, організаційно-правових форм, з метою їх фінансового оздоровлення, збільшення обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищення ефективності виробництва тощо [2].

В той же час, реструктуризація підприємства – це проведення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зокрема шляхом його поділу з переходом боргових зобов'язань до юридичної особи, що не підлягає санації, якщо це передбачено планом санації, на зміну форми власності, управління, організаційно-правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів.

Ефективність проведення реструктуризації забезпечується заходами, які покладені в основу плану реструктуризації та спрямовані на вдосконалення організації й управління виробничо-господарською діяльністю, поліпшення фінансового стану підприємства. У плані слід також показати переваги обраних організаційних форм і методів реструктуризації. У випадку реорганізації слід показати, які саме переваги дістане підприємство в результаті зміни організаційно-правової форми, відокремлення окремих структурних підрозділів чи приєднання інших підприємств.

Слід робити чітке розмежування між категоріями «реструктуризація» та «реорганізація» підприємства. Перше поняття є ширшим за друге, оскільки реорганізація підприємства – один з етапів його реструктуризації [1].

Таким чином, реорганізація представляє собою повну або часткову заміну власників корпоративних прав підприємства, зміну організаційно-правової форми ведення бізнесу, ліквідацію окремих структурних підрозділів або створення на базі одного підприємства кількох, наслідком чого є передача або прийняття його майна, коштів, прав та обов'язків правонаступником.

Рішення, пов'язані з реорганізацією підприємства відносяться до сфери стратегічного менеджменту [4].

Основними причинами здійснення реорганізації діючого підприємства слід вважати наступне:

- суттєве розширення діяльності підприємства та його розмірів;
- згорання діяльності підприємства;
- необхідність проведення фінансової санації;
- необхідність зміни повноти відповідальності власників за зобов'язаннями підприємства;
- диверсифікація напрямків діяльності;

- податкові мотиви;
- необхідність збільшення власного капіталу (покриття потреби в капіталі та підвищення рівня кредитоспроможності підприємства).

Питання проведення реорганізації підприємства здійснюється за рішенням власників, а у окремих випадках – за рішенням власників та за участю трудового колективу або органу, що уповноважений створювати такі підприємства, а саме: за рішенням суду або господарського суду.

Перед здійсненням реорганізації проводиться поглиблений аналіз фінансово-господарського стану підприємств, що потребують реорганізації, та оцінюється їх ринкова вартість. Як правило, під час реорганізації підприємств («вводяться з тіні» їхні приховані резерви. Це зумовлено необхідністю одержати реальну оцінку вартості таких підприємств з метою встановлення правильних пропорцій обміну корпоративних прав підприємств, які виступають правопередниками на корпоративні права правонаступників [6, с. 207].

Основними документами, які складаються під час реорганізації підприємства, є передавальний або роздільний баланс. Передавальний баланс формується у разі злиття чи приспінання підприємств, а роздільний – при поділі чи виділенні підприємств.

Таким чином, реорганізація підприємств здійснюється на підставі прийнятого власниками відповідного рішення, яке оформляється у вигляді угоди про умови проведення реорганізації (або, так званого, плану реорганізації) [3]. Даний документ зобов'язаний регламентувати такі питання:

- призначення комісії для проведення реорганізації у складі представників підприємств, які підлягають реорганізації;
- повний перелік та обсяг активів і пасивів підприємств, що реорганізуються, які підлягають прийманню-передачі в обмін на корпоративні права правонаступника, а також строки та порядок оформлення такої передачі;
- перелік документів фінансового та інших видів обліку, незакінчених діловодством справ, бланків суворой звітності, архівів чи описів архівів, що підлягають прийманню-передачі, а також строки передачі;
- пропорції (або коефіцієнти) обміну корпоративних прав реорганізованих підприємств на корпоративні права підприємств, які є їх правонаступниками, а також суми можливих доплат (чи компенсацій);
- строки обміну акцій (свідоцтв про внесення вкладу до статутного капіталу) акціонерів (учасників) підприємства, що реорганізується, на акції (свідоцтва про внесення вкладу до статутного капіталу) акціонерів (учасників) підприємства- правонаступника, порядок продажу акцій (часток) акціонерами (учасниками) та інші організаційні питання, пов'язані з формуванням статутного капіталу;
- права, які надаватимуться підприємством- правонаступником власникам корпоративних прав, інших цінних паперів та спеціальних прав, емітованих підприємствами, що припиняють свою діяльність у результаті реорганізації;
- економіко-правові наслідки реорганізаційних заходів для працівників підприємств, що реорганізуються [4].

Під час реорганізації підприємства слід враховувати ряд законодавчих передумов і вимог, а саме:

- порядок державної реєстрації (перереєстрації) та ліквідації суб'єктів господарювання;
- вимоги антимонопольного законодавства;
- вимоги щодо захисту інтересів кредиторів підприємства, його власників, персоналу тощо;
- порядок емісії акцій (у разі реорганізації акціонерного товариства).

Реорганізація не може бути завершена до вирішення проблем захисту інтересів кредиторів [5].

Відносно зміни організаційно-правової форми підприємства, яке стає правонаступником в результаті реорганізації можливими є два варіанти [7]:

а) форма організації бізнесу залишається незмінною (робляться зміни лише в ісповницьких документах в частині правонаступництва, розміру статутного капіталу та складу засновників);

б) підприємство- правонаступник змінює форму організації бізнесу (перетворення). При цьому, як правило, спочатку здійснюється приєднання одного або кількох юридичних осіб до правонаступника, а потім він реорганізується шляхом перетворення.

Форма майбутньої реорганізації підприємства визначається насамперед причинами та мотивами, які спонукають власників та керівництво підприємства до відповідної реорганізації [7]. Розрізняють наступні напрямки реорганізації:

– укрупнення діючого підприємств, яке може відбуватись шляхом злиття, приєднання чи поглинання;

– поділення діючого підприємства, яке відбувається шляхом поділу підприємства або виділення окремого його підрозділу;

– перетворення підприємства, коли зміни розмірів підприємства не передбачаються.

ЛІТЕРАТУРА

1. Економіка та організація виробничої діяльності підприємства / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://posibnyky.vntu.edu.ua/ekonomika/174.htm>

2. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>

3. Лещишин Р. Об'єднання підприємств / Р. Лещишин / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://leschishin.org/review/r004.php>

4. Поняття та види реорганізації підприємств / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.trn.ua/articles/2771>

5. Старцев О. В. Підприємницьке право. Реорганізація суб'єктів господарювання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebk.net.ua/Book/PP/05-2.htm>

6. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання [Навч. посібник] / О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

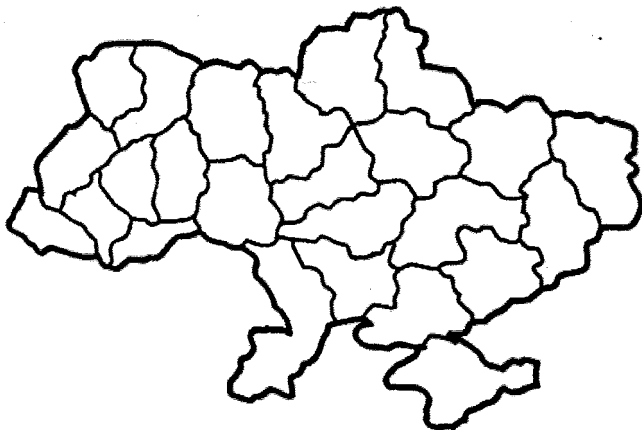
7. Форми реорганізації / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/294/108.pdf>

Центр
економічних
досліджень та розвитку

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**МЕНЕДЖМЕНТ, МАРКЕТИНГ,
ПІДПРИЄМНИЦТВО:
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ**

20-21 лютого 2015 року

Одеса

Громадська організація
«Центр економічних досліджень та розвитку»

Збірник тез наукових робіт учасників
Міжнародної науково-практичної конференції

**МЕНЕДЖМЕНТ, МАРКЕТИНГ,
ПІДПРИЄМНИЦТВО:
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ**

Одеса
2015

УДК 338.24+339.138(063)

ББК 65.05я43

М 50

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Редакція не завжди поділяє думку та погляди автора. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, географічних назв, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилення на авторів і видання є обов'язковим.

Менеджмент, маркетинг, підприємництво: перспективні напрямки розвитку: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 20-21 лютого 2015 р.) / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». – О. : ЦЕДР, 2015. – 140 с.

Менеджмент, маркетинг, предпринимательство: перспективные направления развития: сборник тезисов научных работ участников Международной научно-практической конференции (г. Одесса, 20-21 февраля 2015 г.) / ОО «Центр экономических исследований и развития». – О. : ЦЭИР, 2015. – 140 с.

УДК 338.24+339.138(063)

ББК 65.05я43

М 50

© Автори статей, 2015

© Центр економічних досліджень та розвитку, 2015

Фурса Т. П., Бурак Л. С. ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	106
---	-----

СЕКЦІЯ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Бондаренко Н. М. ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	108
Воронцов В. В. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ	110
Гайдейчук А. В. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ	112
Ганіна В. О. СУТНІСТЬ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ.....	114
Ганіна В. О. ПЕРВИННИЙ ОБЛІК КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ.....	115
Гнатченко Д. Д. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ.....	117
Жижикова Ю. О. МЕТОДИ ОЦІНКИ В РОЗРАХУНКАХ З УЧАСНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ.....	120
Леперт Д. В. ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....	122
Яцишин С. Р. РЕОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА: ПРИЧИНИ, ПЕРЕДУМОВИ, ФОРМИ.....	125

СЕКЦІЯ 9. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Колеснікова Н. І. ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ НОМІНАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ФІКТИВНИХ ЗМІННИХ.....	128
Сидорук Т. С. МОДЕЛЮВАННЯ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В КРАЇНАХ СВІТУ НА СЕРЕДНЬОСТРОКОВУ ПЕРСПЕКТИВУ.....	131
Чернецька В. С., Строгарчук С. В. БАГАТОФАКТОРНА ЕКОНОМЕТРИЧНА МОДЕЛЬ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ УКРАЇНИ.....	134
Шумкова О. В. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ.....	137